12/05/2023

12 & 13 Μαΐου 1821: Η Μάχη του Βαλτετσίου ήταν η πρώτη σημαντική νίκη της Επανάστασης

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Από τις σημαντικότερες μάχες της Ελληνικής Επανάστασης, που άνοιξε τον δρόμο για την άλωση της Τριπολιτσάς (σημερινής Τρίπολης) στις 23 Σεπτεμβρίου 1821. Διεξήχθη στις 12 και 13 Μαΐου του 1821 γύρω από το ορεινό χωριό Βαλτέτσι της Μαντινείας (12 χιλιόμετρα δυτικά της Τριπολιτσάς) και στέφθηκε από τη νίκη των ελληνικών όπλων.

Μετά τη **μάχη του Λεβιδίου** (14 Απριλίου 1821) και την ήττα των Τούρκων, δημιουργήθηκαν ελληνικά στρατόπεδα στο Βαλτέτσι, το **Χρυσοβίτσι** και την **Πιάνα**, με πρωτοβουλία του **Θεόδωρου Κολοκοτρώνη**, για τον συντονισμό των πολεμικών επιχειρήσεων που απέβλεπαν στην άλωση της Τριπολιτσάς, του σημαντικότερου οθωμανικού στρατιωτικού και διοικητικού κέντρου της Πελοποννήσου. Ήταν εξαρχής το στρατηγικό σχέδιο του **«Γέρου του Μωριά»**, που κατόρθωσε, με δυσκολία είναι αλήθεια, να το επιβάλει και στους λοιπούς οπλαρχηγούς. Ο ίδιος πηγαινοερχόταν καθημερινά στα τρία στρατόπεδα,

επιλύοντας κάθε πρόβλημα που παρουσιαζόταν και ενθαρρύνοντας τα παλληκάρια. «Εκοιμόμουν εις το Βαλτέτσι, εγευμάτιζα στην Πιάνα και εδείπναγα εις το Χρυσοβίτσι» γράφει χαρακτηριστικά στα Απομνημονεύματά του.

Αναγνώστάρας, "ο Αναγνωστάρας και τους Τούρκους στο Βαλτέτσι", Peter Von Hess.
Αργολική Αρχειακή Βιβλιοθήκη Ιστορίας & Πολιτισμού

Ο Τουρκικός αιφνιδιασμός

Η στρατηγική σημασία του Βαλτετσίου και η ενίσχυση του στρατοπέδου αυτού αποτελούσαν απειλή για τους Τούρκους. Στις 25 Απριλίου 1821 ισχυρές δυνάμεις προερχόμενες από το Ναύπλιο επιτέθηκαν κατά των Ελλήνων. Ο τουρκικός αιφνιδιασμός ανάγκασε τους υπερασπιστές του υπό τον **Κυριακούλη Μαυρομιχάλη** να αποσυρθούν, με αποτέλεσμα το χωριό να πυρποληθεί. Ο Κολοκοτρώνης, που είχε υποθέσει ότι οι Τούρκοι θα κατευθύνονταν προς ένα άλλο ελληνικό στρατόπεδο στα Βέρβαινα, έσπευσε στο Βαλτέτσι και ανασυγκρότησε το στρατόπεδο.

Για την αμυντική του θωράκιση κατασκευάστηκαν προμαχώνες (ταμπούρια) στους λόφους γύρω από το χωριό και οχυρώθηκαν η εκκλησία και τα λιγοστά σπίτια του χωριού που είχαν απομείνει από την καταστροφή της 25ης Απριλίου. Τον ανατολικό προμαχώνα, στο Χωματοβούνι, κατέλαβαν ο Κυριακούλης και ο Ηλίας Μαυρομιχάλης με τους σκληροτράχηλους Μανιάτες, τον δυτικό ο γηραιός Μητροπέτροβας, ο **Δημήτριος Παπατσώνης,** ο **Ιωάννης Μαυρομιχάλης,** ο

Παναγιώτης Κεφάλας και άλλοι Μεσσήνιοι, στον βορειοανατολικό προμαχώνα τοποθετήθηκαν τα αδέλφια **Ηλίας και Νικήτας Φλέσσας,** ο Αθανάσιος Σώρης και άλλοι Γορτύνιοι οπλαρχηγοί, ενώ στην εκκλησία του χωριού ταμπουρώθηκαν οι Μπουραίοι, ο Ηλίας Τσαλαφατίνος και ο **Ιωάννης Κατσανός.** Αρχηγός του ελληνικού στρατοπέδου ορίστηκε ο **Κυριακούλης Μαυρομιχάλη**ς. Ταυτόχρονα, στην Επάνω Χρέπα τοποθετήθηκε σκοπιά για να ειδοποιήσει έγκαιρα με καπνούς ποια θα ήταν η κατεύθυνση των εχθρικών στρατευμάτων.

Από τις 6 Μαΐου 1821 ο κεχαγιάμπεης του Χουρσίτ Πασά, ονόματι Μουσταφ, βρισκόταν στην Τριπολιτσά, προερχόμενος από την Ήπειρο, όπου ο αρχηγός του, διοικητής της Πελοποννήσου, πολεμούσε τον **Αλή Πασά**, που είχε αυτονομηθεί από τον Σουλτάνο. Εκεί πληροφορήθηκε την ανασύσταση του ελληνικού στρατοπέδου στο Βαλτέτσι και αποφάσισε να δράσει. Είχε ως στόχο πρώτα να διαλύσει το στρατόπεδο στο Βαλτέτσι και στη συνέχεια να καταστείλει την επανάσταση στη Μεσσηνία και να υποτάξει τη Μάνη. Αμέσως μετά θα επέστρεφε νικητής και τροπαιούχος στην Τριπολιτσά, αναμένοντας δόξα και τιμές από τον Σουλτάνο.

Κίνδυνος για την επανάσταση…

Ο Μουσταφάμπεης συγκρότησε ένα άρτιο εξοπλισμένο στρατιωτικό σώμα από 12.000 άνδρες, του οποίου ηγούντο εμπειροπόλεμοι αξιωματικοί. Οι ελληνικές δυνάμεις στο Βαλτέτσι δεν ξεπερνούσαν τους 2.300 άνδρες. Είχαν ελλιπή οπλισμό και αμφίβολη μαχητική ικανότητα. Ο κίνδυνος για την επανάσταση, που μετρούσε κοντά στους δύο μήνες, ήταν προφανής. Ο Μουσταφάμπεης καθυστέρησε για λίγες μέρες την έναρξη των επιχειρήσεων, επειδή πίστευε ότι οι υπερασπιστές του Βαλτετσίου από τον τρόμο τους θα παραδίδονταν και δεν θα χρειαζόταν να ρίξει ούτε μία τουφεκιά. Φήμες, όμως, τον ήθελαν να είναι σφόδρα ερωτευμένος με μια όμορφη χανούμισα από το χαρέμι του **Χουρσίτ Πασά** και να περνά «καυτές» βραδιές στην Τριπολιτσά.

Ταμπούρι στο Βαλτέτσι

Τελικά, λίγο πριν από τα χαράματα της 12ης Μαΐου 1821 το πρώτο και κυριότερο σώμα του τουρκικού στρατού με αρχηγό τον τουρκαλβανό Ρουμπή από τα Μπαρδουνοχώρια και αποτελούμενο από τρεις χιλιάδες άνδρες έλαβε κατεύθυνση προς τα **βόρεια του Βαλτετσίου,** με σκοπό να εμποδίσει την αποστολή βοήθειας από τα στρατόπεδα Πιάνας και Χρυσοβιτσίου. Ακολούθησε ένα δεύτερο σώμα από 2.000 έφιππους και πεζούς που κατευθύνθηκε προς τους Αραχαμίτες, ένα τρίτο που έσπευσε να καταλάβει το Φραγκόβρυσο για να αποκόψει το Βαλτέτσι από το στρατόπεδο των Βερβαίνων, ένα τέταρτο για να βοηθήσει το πρώτο από το Καλογεροβούνι και το πέμπτο σώμα με 3.000 άνδρες, τα ορειβατικά πυροβόλα και

τα πολεμοφόδια.

Από το Χρυσοβίτσι ο **Κολοκοτρώνης** είδε τα σήματα καπνού από την **Επάνω Χρέπα**, ότι τουρκικός στρατός κατευθύνεται προς το Βαλτέτσι, και με 800 άνδρες έσπευσε στην περιοχή, έχοντας ειδοποιήσει και τον **Δημήτριο Πλαπούτα** που βρισκόταν στην Πιάνα. Η μάχη στο Βαλτέτσι, εν τω μεταξύ, είχε ανάψει. Ο Ρουμπή με τους άνδρες του προσπαθούσε να περικυκλώσει και να συντρίψει τους οχυρωμένους στον ανατολικό και βορειοανατολικό προμαχώνα. Ο **Κολοκοτρώνης,** όμως, κατόρθωσε να καταλάβει ένα ύψωμα και άρχισε να χτυπά τους Τούρκους. Το μεσημέρι της ίδιας ημέρας κατέφθασε και ο Πλαπούτας, ο οποίος με τη σειρά του επιτέθηκε εναντίον τους. Η κατάσταση σύντομα άλλαξε και οι άνδρες του Ρουμπή ήταν αυτοί, που κινδύνευαν να εγκλωβιστούν από τους Έλληνες.

Βλέποντας τον κίνδυνο που διέτρεχαν οι άνδρες του **Ρουμπή, ο Μουσταφάμπεης** έστειλε δυνάμεις από το Καλογεροβούνι να χτυπήσουν το ταμπούρι των Μανιατών, αλλά χωρίς επιτυχία. Αποτυχημένος ήταν και ο κανονιοβολισμός των ελληνικών θέσεων, αφού οι βόμβες είτε δεν έβρισκαν στόχο, είτε χτυπούσαν τους άνδρες του **Ρουμπή**. Είχε ήδη βραδιάσει και η μάχη συνεχιζόταν με πείσμα. Ο **Κολοκοτρώνης** προσπαθούσε να δώσει κουράγιο στους ταμπουρωμένους, λέγοντάς τους ότι αναμένοντας ενισχύσεις 10.000 ανδρών υπό τον **Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη.**

« Στο Βαλτέτσι στο Λεβίδι / πέφτει αλύπητο λεπίδι…»
Αργά το βράδυ η μάχη σταμάτησε, με τους δυο αντιπάλους να διατηρούν τις θέσεις του. Τις πρωινές ώρες της 13ης Μαΐου, ο Κολοκοτρώνης διέσπασε τον τουρκικό κλοιό και ανεφοδίασε τους ταμπουρωμένους με τροφές και πολεμοφόδια. Το ίδιο βράδυ ήλθαν και κάποιες ενισχύσεις από τα Βέρβαινα που δεν ξεπερνούσαν τους 400 άνδρες, με επικεφαλής τους Πέτρο Βαρβιτσιώτη, Δημήτριο Πουλικάκο, **Αντώνη Μαυρομιχάλη**, **Αναγνώστη Κονδάκη** και **Παναγιώτη Γιατράκο.**

Το πρωί η μάχη συνεχίσθηκε με τη σφοδρότητα της προηγουμένης. Χαρακτηριστικοί είναι οι στίχοι του λαϊκού ποιητή **Παναγιώτη Κάλα ή Τσοπανάκου** (1789-1825) *«… στο Βαλτέτσι στο Λεβίδι / πέφτει αλύπητο λεπίδι…* ». Οι απόπειρες των **Τούρκων** να καταλάβουν τους προμαχώνες αποτύγχαναν η μία μετά την άλλη. Ο Μουσταφάμπεης, βλέποντας ότι οι άνδρες του Ρουμπή εξακολουθούσαν να βρίσκονται σε δυσχερή θέση και πληροφορούμενος ότι επίκεινται νέες ενισχύσεις των Ελλήνων από τους Νικηταρά και Κολοκοτρώνη, διέταξε υποχώρηση όλων των δυνάμεών του.

Οι **Έλληνες** αναθάρρησαν, βγήκαν από τα ταμπούρια και πήραν στο κυνήγι τους Τούρκους, οι οποίοι υποχωρούσαν άτακτα. Οι απώλειές τους ανήλθαν σε 514 νεκρούς και 635 τραυματίες, οι οποίοι μεταφέρθηκαν κατά τη διάρκεια της νύχτας

στην Τριπολιτσά. Οι απώλειες των Ελλήνων ανήλθαν σε μόλις 4 νεκρούς και 17 τραυματίες. Στα χέρια των Ελλήνων έπεσε και μεγάλος αριθμός πολεμικού υλικού, ικανού να εξοπλίσει 4.000 άνδρες.

Η μάχη στο **Βαλτέτσι** κράτησε σχεδόν 23 ώρες και ήταν η πρώτη σημαντική νίκη του Αγώνα. Αμέσως μετά τη μάχη, ο Κολοκοτρώνης συγκινημένος μίλησε προς τους νικητές και όπως αναφέρει ο ίδιος στα Απομνημονεύματά του, τους είπε μεταξύ άλλων ότι η ημέρα αυτή πρέπει να καθαγιαστεί με νηστεία όλων και να εορτάζεται η επέτειός της εις «αιώνας αιώνων, έως ου στέκει το έθνος, διότι ήτο η ελευθερία της πατρίδος». Η νίκη στο Βαλτέτσι ενίσχυσε το ηθικό και την αυτοπεποίθηση των Ελλήνων, στοιχεία που έπαιξαν αποφασιστικό ρόλο στην άλωση της Τριπολιτσάς (23 Σεπτεμβρίου 1821).

Η λαϊκή μούσα τίμησε τη νίκη στο Βαλτέτσι με το ακόλουθο δημοτικό τραγούδι:

> ***Τι έχεις, καημένε κόρακα, που σκούζεις και φωνάζεις;***
> ***Μήπως διψάς για αίματα, για τούρκικα κεφάλια;***
> ***Πέρασε από τα Τρίκορφα και σύρε στο Βαλτέτσι,***
> ***όπου είν' ο τόπος δυνατός και δυνατά ταμπούρια,***
> ***εκεί θα βρεις τα αίματα, τα τούρκικα κεφάλια,***
> ***Τρία μπαϊράκια κίνησαν από μέσα από τη χώρα,***
> ***το ένα πάει στα Τρίκορφα, τ' άλλο στους Αραχαμίτες,***
> ***κι αυτός ο Κεχαγιάμπεης πηγαίνει στο Βαλτέτσι.***
> ***Ο Κυριακούλης του μιλάει κι ο Μπεζαντές του λέει:***
> ***«Πού πας, βρε Κεχαγιάμπεη, τ' Αλή πασά κοπέλι;***
> ***Εδώ δεν είναι Κόρινθος, δεν είναι Πέρα Χώρα,***
> ***δεν είναι τ' αργίτικα κρασιά, του Μπέλεση τα κριάρια.***
> ***Εδώ είν' ορδή Καρύταινας, μανιάτικο ντουφέκι,***
> ***Κολοκοτρώνης αρχηγός με το Μαυρομιχάλη».***
> ***Αφήστε τα ντουφέκια σας και βγάλτε τα σπαθιά σας***
> ***βάλτε τους Τούρκους εμπροστά, σαν πρόβατα, σαν γίδια.***

Πηγή: Σαν Σήμερα. Φωτό/Άγαλμα του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη στο Βαλτέτσι